

## KÖNYVISMERTETŐ

**Kocziszky György**

### **Vitairat a közgazdaságtani gondolkodás megreformálása érdekében**

(Baksay Gergely – Matolcsy György – Virág Barnabás (szerk.): Új fenntartható közgazdaságtan. Magyar Nemzeti Bank, Budapest, 2022.)

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2023.11>

A szakirodalomban elfogadott általános vélemény szerint a közgazdaságtan előtt álló fordulat a természettudományok nagy paradigmaváltásaihoz hasonló. Ahogyan a geocentrikus világméretűtől a heliocentrikusra való áttérés során világunk középpontját áthelyeztük egy távolabbi pontra, úgy kell a közgazdaságtan szemléletének is a fenntarthatóság felé fordulnia. A főáramú közgazdaságtan korábban messze elkerülte mindazokat a témaköröket, amelyek a fenntartható közgazdaságtan középpontjában állnak.

Nem véletlen, hogy a 2008-as pénzügyi válság óta a szakirodalom visszatérő témája a közgazdasági gondolkodás megreformálása, a mainstream erodálódott felfogásával szemben egy holisztikusabb szemléletű iskola kialakítása. Ennek integráns részét kell, hogy képezze többek között a korábbiaknál tágabban értelmezett erőforrások (pl.: adat, információ, tehetség, értékrend, tudás, energia) fenntarthatóságának vizsgálata. A 21. században, a digitalizáció terén elért eredmények ugyanakkor új erőforrást hoztak létre, az adatot, ami (a tudáshoz hasonlóan) folyamatosan gyarapszik.

A technológiai változások átalakítják a pénzről alkotott ismereteinket is. Meg kell értenünk a digitális pénz természetét, ami soha nem látott lehetőséget biztosít a jegybankok működésében is. A Magyar Nemzeti Bank 2022 végén megjelent tanulmány-gyűjteménye ennek érdekében született. A könyv alapjául Matolcsy György 36 pontban megfogalmazott új fenntartható közgazdasági tézisei szolgálnak, amelynek fő üzenete: „egy fenntartható magyar felzárkózáshoz közös gazdaságelméleti alapok kellene” (im.p.10.).

A recenzens osztja a szerzőnek azt a véleményét, hogy a neoklasszikus közgazdasági iskolát, valamint a szociális piacgazdaság helyére új, most formálódó elméletnek kell lépnie: „Kik gondolkozhatnak erről, ha nem mi, az unortodox közgazdászok, és mikor, ha nem most” (im.p.10.). Az új fenntartható közgazdaságtannak az életet kell szolgálnia.

A népes 44 fős (!) szerzőgárda tanulmányait a kötet szerkesztői öt súlypont köré csoportosították. A súlypontok logikusan kapcsolódnak egymáshoz.

Az első fejezet (szerzői: Vonák Balázs, Lehmann Kristóf, Szalai Zoltán, Horváth Balázs István, Kiss M. Róbert, Kolosi Pál Péter) üzenete az, hogy a fenntarthatóság a 21. századi közgazdaság alapja. Az elmúlt évszázad második felére jellemző növekedési modell, amely változatlanul úgy tekintett a természeti környezetre, mint arra az erőforrásra, amit ki lehet és ki is kell aknázni a haszon maximálása érdekében, fenntarthatatlan.

A klímaváltozás közgazdaságtana fejlődött az elmúlt évtizedekben, de a hatások becslésére használt modellek megbízhatósága még mindig vitatott. Ennek oka, hogy eddig példa nélküli és rendkívüli komplex folyamatokat, kapcsolatokat próbálnak megragadni, emiatt számottevő a kockázata annak, hogy a gazdasági (és társadalmi) károk jóval nagyobbak annál, mint amit a modellek jeleznek.

Módszertani fejlesztésre van szükség, mert az elemzők előre jelzései szerint a gazdasági növekedés lassulására, jelentős jövedelemkiesésre lehet számítani a következő évtizedekben. „A felmelegedés várható mértéke bizonytalan. Kedvezőtlen esetben meghaladhatja a 3 C°-ot is, ami már 14 százalékos GDP-vesztéssel járna” (im.p.24.).

A kötet második fejezetének üzenete, hogy egy új gazdaság kialakításához, működtetéséhez új erőforrásokra van szükség (szerzők: Asztalos Péter Hugó, Várnai Tímea, Martonosi Ádám,

Balogh András, Hamvai Réka Margit, Horváth Gábor, Nyikes Ádám, Török Gergő, Dancsik Bálint, Drabancz Áron, El-Meouch Nedim Márton, Nagy Koppány, Bense Richárd, Török László, G. Szabó András, Juhász Katalin, Izsák Gábor, Palicz Alexandr, Szász Katinka, Varga Balázs, Bakos Dániel). A fejezet szerzői ezt a tudásban, a tehetségben és a kreativitásban jelölik meg. Ezért rendkívüli szerepe van az oktatásnak. A tudáson alapuló gazdaságot nem korlátozzák a szűkös erőforrások. Adott közösség jövője attól függ, hogy a tudásból hogyan, milyen feltételek mellett alkot új értéket.

Hazánk közepes fejlettségi csapdájából való kitörés másik fontos feltétele a minőségi (magas hozzáadott értékű biztosító) beruházások. Ezek is csak akkor és ott jöhetnek létre, ahol ennek megvannak a tudásbeli feltételei. Folyamatosan felértékelődik az "okos" tőke, azaz az információs és kommunikációs technológia, valamint az immateriális javak szerepe.

A szerkesztők a harmadik fejezet (szerzők: Kiss Katalin, Danóczy Bálint, Sajtos Péter, Tringer Bence) vezérgondolatául a 21. századi értékteremtés kérdését állították.

A fejezetet alkotó mindhárom tanulmány szerzőjének álláspontja, hogy új kreatív gazdaság korszakába léptünk. Ezt bizonyítja, hogy amíg korábban a nemzetközi vállalati rangsorokat azok a cégek vezették, amelyek jelentős fizikai tőkével rendelkeztek (pl.: GE, Exxon Mobil, BP, Royal Dutch Shell, stb.), ma pedig azok (pl.: Apple, Microsoft, Alphabet, Amazon, stb.), amelyek mérlegében az immateriális javak aránya magas. A szerzők megítélése szerint a kreatív gazdaság folyamatosan változik: egyes új ágazatok megjelenése, mások megszűnése tovagyrúzó hatással jár, miközben a kreatív gazdaság mérete a fejlett országokban folyamatosan nő. Az erre vonatkozó nemzetközi statisztikai adatok önmagukért beszélnek.

A digitalizáció nem csak a munkafolyamatokat alakítja át, hanem a munkaerő piacokat és a vezetői preferenciákat is.

A fenntartható közgazdaságtan keretei között újra kell értelmezni a piac és az állam kapcsolatát is. A IV. fejezet szerzői (Bögöthy Zoltán, Hausmann Róbert, Gábrriel Péter, Papp Dávid, Sárvári Balázs, Varga Márton, Tóth Ferenc, Horváth Majzer Ágnes, Csongrádi Erika, Tordai Szilveszter) új megközelítésben tárgyalják ezt a közgazdaságtan művelőit megosztó kérdést, különös tekintettel a jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségekre.

Ez utóbbi, mint azt a nemzetközi adatok is igazolják, negatív hatással van a jólétre, a versenyképességre, a fenntarthatóságra, a társadalmi békére és a fejlődésre. Az állami szabályozással, célzott támogatási rendszerrel, a szerzők állítása szerint terelhetőek a jövedelmi viszonyok.

A recenzens egyetért a tanulmánygyűjtemény azon megállapításával, amely szerint a jövő adórendszerének kialakítása során a döntéshozóknak figyelembe kell venni a fenntarthatósági (transzparencia, családbarát, növekedést támogató, digitális, zöld) szempontokat is (im.p.174.).

Ennek kapcsán érdemes utalni arra, hogy a nemzetközi szakirodalomban konszenzus van arra vonatkozólag, hogy a zöld adóbevételekkel csökkenteni lehet a "régie" adóterheket.

A tanulmánykötet V. fejezetének tanulmányai a gazdaság mögött meghúzódó mélystruktúrákat tárgyalja. A szerzőgárda (Kreiszné Hudák Emese, Zanaty Krisztina, Asztalos Péter Hugó, Kocziszky György, Csizmadia Norbert) demográfiai, fenntarthatósági és geopolitikai szempontok alapján értékeli az új közgazdaságtant meghatározó kereteket.

A fejezet egyértelműen állást foglal a demográfiai fordulat mellett. Ennek hiányában, az idősödő társadalmak miatt a költségvetések fenntarthatósága kérdőjeleződik meg.

A tanulmánykötet alcíme sokat sejtető "Globális vitairat", ami találó. A szerzők által megfogalmazott reform gondolatok valóban alkalmasak továbbgondolásra, a vélemények ütköztetésére, a közgazdaságtudomány "álló vizének" megmozgatására, felkavarására.

A recenzens bízik benne, hogy a jól szerkesztett, gazdag ábraanyaggal, kiváló irodalmi hivatkozásokkal és térképekkel felszerelt kötet téléri célját! Számosan vállalkoznak a leírtak továbbgondolására, téziseinek érdemi megvitatására.

**Szerzőink**

Ásványi Katalin	PhD, egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem
† Beluszky Pál	DSc, nyugdíjas tudományos tanácsadó
Bozsik Sándor	PhD, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Pénzügy és Számvitel Intézet
Csapody Bence	PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem
Czapp Nikolett	Budapesti Corvinus Egyetem
Domokos Csenge	tanácsadó – környezetvédelem és fenntarthatóság, denkstatt Hungary Kft.
Domokos László	Phd, tudományos munkatárs, Miskolci Egyetem
Garami Mária	PhD-hallgató; Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
Gera Anna	PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar, Regionális Tudományi Tanszék
Hajdú Noémi	PhD, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Marketing és Turizmus Intézet
Jászberényi Melinda	PhD, tanszékvezető egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem
Kocsicska Ivana	PhD Hallgató; Miskolci Egyetem, Hantos Elemér Gazdálkodás- és Regionális Tudományi Doktori Iskola
Kocziszky György	CSc, professor emeritus, Miskolci Egyetem
Molnár László	PhD, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Marketing és Turizmus Intézet
Rácz Zsófia	PhD-hallgató; Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
Sikos T. Tamás	DSc, egyetemi tanár, Miskolci Egyetem
Szemán Judit	PhD, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Pénzügy és Számvitel Intézet
Varga Ágnes	PhD, egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem, Fenntartható Fejlesztés Intézet, Gazdaságföldrajz és Városfejlesztés Tanszék
Zapreskó- Farkas Evelin	PhD Hallgató; Miskolci Egyetem, Hantos Elemér Gazdálkodás- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

## Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség kéri a szerzőket, vegyék figyelembe a formai megjelenésre vonatkozó alábbi szempontokat:

### **Terjedelem, kiegészítések:**

A „Tanulmány” rovatban maximálisan 35.000, a többi rovatokban maximálisan 18.000 karakter terjedelmű tanulmány közölhető.

A tanulmány elejére öt soros összefoglalót, valamint 3-5 kulcsszó megnevezését és JEL-kód meghatározást kérünk.

A szöveget fájlban kérjük leadni, lemezen vagy e-mailen. (MS WORD bármelyik változatában lementve.)

Kb. 10-15 sorban rövid összefoglalót kérünk a tanulmányról angolul, valamint a cikkben szereplő ábrák és táblázatok címét is kérjük angolul.

Kérjük a szerző adatainak megadását az alábbiak szerint: név, tudományos fokozat, beosztás, munkahely

### **Szöveg formázása**

*Oldalméret:* JIS B5 – 18,2 x 25,7 cm.

*Margók:* fent: 2,22, alul: 2,5, balról: 2,5, jobbról: 2 cm; fejléc és lábléc: 1,25 cm.

*Betűtípus és betűméret:* Times New Roman 10-es, a jegyzetek 9-es betűmérettel.

*Bekezdések:* cím után nincs behúzás, egyébként 0,7 cm, a bekezdések között sorkihagyás nincs.

*Címek:* stílusbeállítás nélkül, fő cím és a fejezetek címei vastag, az alfejezetek címei vastag és dőlt betűtípussal.

*Szövegek kiemelések:* szimpla dőlt betűtípussal.

### **Ábrák, táblázatok:**

Terjedelmi okok miatt kérjük, hogy egy tanulmányban legfeljebb 4-5 ábra szerepeljen.

Az ábrákat (pl.: térképek, diagramok, rajzok, fényképek) és táblázatokat megfelelően formázva a szövegbe építve kérjük elküldeni. A fénymásolással, szkenneléssel készült ábrákat nem tudjuk elfogadni, mert a nyomda számára nem megfelelő a minőségük. Színes ábrák közlésére sincs módunk. Mindenképpen szükséges az ábrák és táblázatok külön számozása (pl.: 1. ábra; 2. ábra; 1. táblázat; 2. táblázat), s hivatkozásuk pontos feltüntetése a szövegekben, zárójelben, döntve: (1. ábra) vagy (1. táblázat).

Az ábra címét az ábra alatt, középen elhelyezve, a táblázatok címét a táblázat fölött balra igazítva kérjük elhelyezni. Az ábrák és táblázatok alatt fel kell tüntetni a forrást is. Ha saját készítésű az ábra, akkor a „Forrás: Saját szerkesztés, ill. Saját számítás.” megnevezést kell használni.

### **Irodalmi hivatkozások, jegyzetek:**

Az irodalmi hivatkozásokat minden esetben kérjük feltüntetni, a szerző vezetéknevét és a kiadását évtől zárójelbe téve. Pl.: (Conti 1993). Pontos idézetnél az oldalszám is szükséges. Pl.: (Conti 1993, 76) vagy (Conti 1993, 76-86). A hivatkozások ne lábjegyzetként, hanem csak a fent leírt formában kerüljenek a szövegbe.

Az irodalomjegyzékben csak olyan tételek szerepeljenek, amelyekre a szövegben hivatkozás található, s minden meghivatkozott irodalmat feltétlenül fel kell tüntetni az irodalomjegyzékben. A jegyzeteket kérjük a szöveg végén, számozott formában elhelyezni. A jegyzetek a főszöveg kiegészítéseit tartalmazzák, ne legyen bennük pl. ábramagyarázat, hivatkozás.

A szöveg után kérjük beírni az irodalomjegyzéket, a következő alapformákban:

Könyv: szerző (megjelenés éve): *A mű címe*. A kiadás helye: a kiadó neve.

Folyóirat: szerző(k) (a megjelenés éve): A cikk címe. *A folyóirat neve*. (Az évfolyam sorszáma), a szám sorszáma, a cikk kezdő és befejező oldalszáma.

Gyűjteményes kötetben szereplő cikk: szerző(k) (a megjelenés éve): A cikk címe. In: *A gyűjteményes kötet címe*. (szerk. vagy ed(s): Szerkesztő(k) neve), a kiadás helye: a kiadó neve, a hivatkozott írásmű kezdő és befejező oldalszáma.

*Példák:*

CRONAUGE, U. (1992): *Kommunale Unternehmen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag

ALCHIAN, A.-DEMSETZ, II. (1972): *Production, information costs and economic organisation*. *America Economic Review*, 2. 775-795.

PÉTERI G. (1991): *Az önkormányzatok és oktatási intézményeinek viszonya, finanszírozási kérdések*. In: *Önkormányzat és iskola*. (szerk.: Kozma T.) Budapest: Oktatókutató Intézet, 122-154.

***Köszönjük!***

***Szerkesztőség***

## Notes for Contributors

The editorial board of the journal welcomes studies on economic, regional and social issues in Hungarian and in English language. Our journal was launched in 2004. It is published four times a year from 2021 (of which once in English and three times in Hungarian). We are waiting for studies, essays and book reviews submitted for the first publication only. The studies are rated by two double-blind reviewers in each case.

There is any publication fee!

The papers are double blind reviewed before publication. The Editorial Office does not retain manuscripts and reserves the right to decide about the publication of papers submitted.

The maximum length of a paper that can be accepted is 35,000 characters. An abstract in five lines followed by 3-5 keywords is to be given at the beginning of the paper and JEL-code.

Please provide the author's details as follows: name, academic degree, position, job.

The text is to be submitted in file by e-mail. (Any version of MS WORD can be used for saving it.)

Tables are to be incorporated in the text in the appropriate format. Their exact place in the text and captions are to be signalled by numbering.

A maximum of 4-5 figures can be included in a paper for reasons of length.

Figures (e.g. maps, diagrams, drawings, photos) and the tables are to be appropriately formatted and incorporated in the text. Figures produced by photocopying and/or scanning cannot be accepted, for their quality is not suitable for the press. It is not possible to publish colour figures.

Figures and tables are to be numbered separately (e.g. Figure 1, Figure 2, Table 1, Table 2.), and their references (Figure 1) or (Table 1) given in italics in the right place in the text in brackets.

The caption of a figure is to be given below the figure, in the middle of the line, and the caption of a table is to be given above the table in the middle of the line. Figures and tables are to be followed by the source. If the figure is the author's own work, then 'Source: author's own work or Author's own calculation' is to be used. .

References to literature are to be given in every case: the author's name and the year of publication in brackets. E.g.: (Conti 1993). For quotations the page is also to be given. E.g.: (Conti 1993, p.76) or (Conti 1993, pp.76-86). References are not to be given as footnotes, but only in the above format in the body of the text.

The list of literature should include only works with reference to them in the body of the text. Every work referred to should be included in the list of literature.

Notes are to be given as footnotes in a numbered format. Notes are to include additions to the main body of the text, and they should not contain explanations of figures or references.

The text is to be followed by the list of literature, in the following formats:

Text formatting:

Side size: JIS B5 - 18.2 x 25.7 cm.

Margins: top: 2.22, bottom: 2.5, left: 2.5, right: 2 cm; header and footer: 1.25 cm.

Font and font size: Times New Roman 10, footnotes 9.

Paragraphs: no indentation after the title, otherwise 0.7 cm, no line spacing between paragraphs.

Titles: without style setting, main title and chapter titles in bold, subchapter titles in bold and italics.

References:

Books: author (year of publication) Title of the work, name of publisher, place of publication.

Periodicals: author(s) (year of publication) Title of the paper. Name of the periodical. (Number of volume), number of issue, numbers of the first and last pages of the paper.

Books with several authors: author(s) (year of publication) Title of the paper. In: Title of the book. (szerk. or ed(s), or Hrsg.: Name(s) of editor(s)), name of publisher, place of publication, numbers of the first and last pages of the paper referred to.

Examples:

Cronauge, U. (1992): Kommunale Unternehmen. Erich Schmidt Verlag, Berlin.

Alchian, A.-Demsetz, II. (1972): Production, information costs and economic organisation. American Economic Review (XII.) 2. pp. 775-795.

Péteri G. (1991): Az önkormányzatok és oktatási intézményeinek viszonya, finanszírozási kérdések. In: Önkormányzat és iskola. (szerk.: Kozma T.) Oktatókutató Intézet, Budapest, pp. 122-154.

Please make sure that if the literature used has a DOI number, it must be listed in the bibliography!

Thank you!

The Editorial Board